

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_010
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk v dějinách
Autor, spoluautor:	Mgr. Eva Šimková
Název DUMu:	Habsburská monarchie v 18. století
Pořadové číslo DUMu:	10
Stručná anotace:	Tento pracovní list může být v dějepise použit jako učební materiál k danému tématu. Je možné ho využít i jako součást opakování.
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	65-42-M/02 Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Žáci použijí pracovní list jako studijní materiál
Výsledky vzdělávání:	Žák popíše základní revoluční změny ve středověku a raném novověku
Vytvořeno dne:	3. 3. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Habsburská monarchie v 18. století

Rakouští Habsburkové tvrdě soupeří s Francií o mocenský vliv v Evropě. Vítězství ve válkách o dědictví španělské získala Francie a tak habsburská monarchie ztratila svůj vliv na Pyrenejském poloostrově.

Další problémy nastaly, když se císař Karel VI. (1711 – 1740) musel snažit udržet svou nadvládu ve střední Evropě. Navíc měl i nástupnické problémy, protože neměl syna a dlouhou dobu ani dceru. Aby zajistil trůn, vydal v roce 1713 zákon nazývaný **pragmatická sankce**. Podle něj přecházela panovnická práva na prvorozené dítě – tedy i dceru a její potomky. Tento zákon byl uplatněn v případě Marie Terezie, která se narodila roku 1717.

Válečné konflikty zatěžovaly celou monarchii a po smrti císaře Karla VI. v roce 1740 vyústily ve války o dědictví rakouské. Ty propukly poté, co na trůn usedla podle pragmatické sankce Marie Terezie.

- 1741 – 1748 probíhají války o dědictví rakouské, proti Marii Terezii se postavilo Prusko (král Fridrich II.), Bavorsko (kurfiřt Karel Albrecht), Sasko a hlavně Francie
- hlavním důvodem válek je oslabení habsburské pozice ve střední Evropě
- Marie Terezie ztrácí většinu Slezska a Kladsko, průmyslově vyspělé oblasti
- kvůli ztrátě Slezska vypukla v letech 1756 – 1763 nová válka označovaná jako sedmiletá
- toto prusko-habsburské soupeření ukončil mír sjednaný v roce 1763, kterým se většina Slezska a Kladsko dostaly do držení Pruska

Habsburská monarchie se stala typickým příkladem státu, kde se prosadil **osvícenský absolutismus** – přijala myšlenky osvícenství, ale nehodlala se vzdát absolutistického způsobu

vlády. Porážky ve válkách přinutily i Marii Terezii, aby provedla reformy, které by upevnily pozici její říše:

- reforma státní správy – státem placení úředníci, vznik zemských gubernií
- nový katastr pro lepší výběr daní
- roku 1754 je provedeno sčítání lidu pro potřeby státního aparátu a armády
- sjednocení měr a vah, zrušení vnitřních cel
- roku 1774 je uzákoněna školní docházka pro děti od šesti do dvanácti let

Další významné reformy provedl až syn Marie Terezie Josef II.:

- v roce 1781 zrušil poddanskou závislost (nazývanou nevolnictví), nikoliv robotu
- v témže roce vydal toleranční patent (týká se svobody vyznání)

Nástupci Josefa II. však po jeho smrti v roce 1790 reformy zbrzdili a nakonec zcela zastavili.

Cvičení

Zopakujte si letopočty

1. Pragmatická sankce byla vydána
  - a) 1713
  - b) 1712
  - c) 1714
2. Války o dědictví rakouské probíhají
  - a) 1740 – 1751
  - b) 1741 – 1750
  - c) 1741 – 1748
3. Sedmiletá válka probíhala v letech
  - a) 1766 – 1773
  - b) 1756 – 1763
  - c) 1746 – 1753
4. Uzákonění školní docházky pro děti od šesti do dvanácti let
  - a) 1773
  - b) 1774
  - c) 1770
5. Sčítání lidu bylo provedeno v roce
  - a) 1774
  - b) 1758
  - c) 1754
6. Zrušení tuhé poddanské závislosti
  - a) 1781
  - b) 1789
  - c) 1785

7.

Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9, VY_32_INOVACE_ZSV_010

---

7. Vydání tolerančního patentu

- a) 1780
- b) 1781
- c) 1782

8. Zrušení roboty bylo v roce

- a) 1781
- b) nebylo v tomto období
- c) 1790

Řešení

1. a
2. c
3. b
4. b
5. c
6. a
7. b
8. b

Prameny:

ČORNEJ, Petr. *Dějepis pro střední odborné školy*. SPN, 2002